

MASARYKOVA UNIVERZITA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Centrum ekonomických a právních studií MU

www.ceps.muni.cz

Autorské právo a publikace vědeckých výsledků *březen 2012*

JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.

pavel.koukal@law.muni.cz

Tento studijní materiál byl vytvořen jako výstup z projektu č. CZ.1.07/2.4.00/12.0055.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorské právo a publikace vědeckých výsledků

březen 2012

JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.
pavel.koukal@law.muni.cz

- **Ochrana investice**
 - ***Bentham, Locke, Jefferson, von Mises***
- **Ochrana osobnosti**
 - ***Kant, Fichte, Hegel, Rand***
- **Volný trh myšlenek**
 - ***Reimarus, Hayek***

„To, co bylo vynalezeno, je možné kdekoliv na světě napodobit. Bez existence zákonného monopolu by vynálezce mohl být vytlačen z trhu svými konkurenty, kteří samotní, bez nutnosti vynakládat prostředky na výzkum či vývoj, získávají neoprávněnou konkurenční výhodu a mohou tak na trhu prodávat za nižší cenu, než ten, kdo se o vynalezení nového předmětu zasloužil svou prací a vynaložením finančních prostředků“.

Jeremy Bentham,
A Manual of Political Economy

„That which was invented, all the world can imitate. Without the assistance of the laws, the inventor would always be driven out of the market by his rival, who finding himself, without any expense, in possession of a discovery which cost the inventor much time and expense, would be able to deprive him of all deserved advantages, by selling at a lower price“.

„Můžeme říci, že práce autorova těla a dílo jeho rukou jsou ze své povahy jeho majetkem. Jestliže autor investoval do něčeho, co vytvořil, svůj um a energii a zanechal tuto investici ve hmotném předmětu, potom na hmotném předmětu ulpívá určitá osobnostní přidaná hodnota, kterou ze samotné podstaty nemohou užívat cizí osoby bez souhlasu tvůrce. Jestliže tato investice je z přirozené podstaty věcí považována za majetek autora, potom žádný jiný člověk není oprávněn takový tvůrčí počín užívat, neboť je zde dostatek prostoru užívat to, co zůstává společné“.

John Locke,

A Second Treatise of Civil Government

*„The labour of his body, and the work of his hands, we may say, are properly his. Whatsoever then he removes out of the state that nature hath provided, and left it in, he hath **mixed his labour with**, and joined to it something that is his own, and thereby makes it his property. It being by him removed from the common state nature hath placed it in, it hath by this labour something annexed to it, that excludes the common right of other men: for this labour being the unquestionable property of the labourer, no man but he can have a right to what that is once joined to, at least where there is enough, and as good, left in common for others“.*

„Those very intellectuals who are generally inclined to question those forms of material property which are indispensable for the efficient organisation of the material means of production have become the most enthusiastic supporters of certain immaterial property rights invented only relatively recently, having to do, for example, with literary productions and technological inventions (i.e. copyrights and patents).

*The difference between these and other kinds of property rights is this: while ownership of material goods guides the use of scarce means to their most important uses, in the case of immaterial goods such as literary productions and technological inventions the ability to produce them is also limited, yet once they have come into existence, they can be indefinitely multiplied and can be **made scarce only by law** in order to create an inducement to produce such ideas. Yet it is not obvious that such **forced scarcity** is the most effective way to stimulate the human creative process“.*

Friedrich August von Hayek

The Fatal Conceit: The Errors of Socialism

(4) *Větší právní jistota a vysoká úroveň ochrany duševního vlastnictví poskytovaná harmonizovaným právním rámcem týkajícím se autorského práva a práv s ním souvisejících **podpoří podstatné investice do tvůrčí a inovační činnosti včetně síťové infrastruktury** a povede tím k růstu a vyšší konkurenceschopnosti evropského průmyslu, a to jak v oblasti obsahu a informačních technologií, tak obecněji v široké škále průmyslových a kulturních odvětví. Tato skutečnost zajistí **zaměstnanost** a podpoří **vytváření nových pracovních míst**.*

(9) *Jakákoliv harmonizace autorského práva a práv s ním souvisejících musí vycházet z vysoké úrovně ochrany, jelikož taková práva jsou pro duševní výtvořiny zásadní. Jejich ochrana napomáhá **zajistit udržení a rozvoj tvořivosti** v zájmu autorů, výkonných umělců, výrobců, spotřebitelů, kultury, průmyslu a široké veřejnosti. Duševní vlastnictví bylo proto uznáno za nedílnou součást vlastnictví.*

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

- **Co je autorské dílo?**

- *Každý výsledek lidské činnosti lze označit jako dílo, avšak pouze některé lidské výtvořky jsou díly autorskými*

- **§ 2 odst. 1 AutZ** – „Předmětem práva autorského je

- *dílo literární a jiné dílo **umělecké** a dílo **vědecké**, které je*
- ***jedinečným** výsledkem tvůrčí činnosti autora a*
- *je vyjádřeno v jakékoli **objektivně vnímatelné podobě** včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam“*
- *hodnota díla*

- **Co autorským dílem není (§ 2 odst. 6 AutZ):**

- **Námět díla sám o sobě**

- **Denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě**

- **Myšlenka**

- **Postup**

- **Princip**

- **Metoda**

- **Objev**

- **Vědecká teorie**

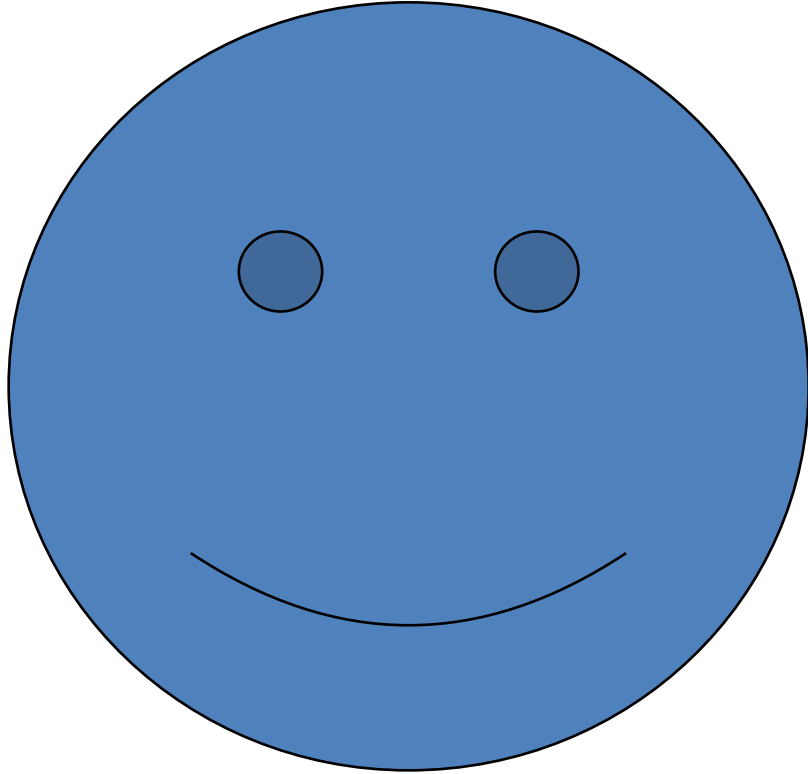
- **Matematický nebo obdobný vzorec**

- **Statistický graf**

- **Autorské právo nechrání myšlenky (*ideas*), ale vyjádření myšlenek (*expression*)**

- Baker v. Selden (1879)

- Feist v. Rural (1991)

○ **Jaká práva autor má?**

- **práva majetková – právo dílo užít (§ 12 AutZ)**

- ve vztahu k dílu (rozmnožování, sdělování díla veřejnosti)

- ve vztahu k hmotnému nosiči (rozšiřování, půjčování, pronájem, vystavování)

- **práva osobnostní (§ 11 AutZ)**

- **právo dílo zveřejnit**

- **právo osobovat si autorství**

- **právo na nedotknutelnost díla**

- **právo na autorský dohled**

○ Jak dlouho autorská práva trvají?

● majetková práva

- po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AutZ)
- u díla spoluautorů se lhůta počítá od smrti autora, který ostatní přežil (§ 27 odst. 2 AutZ)
- zvláštní počítání u díla audiovizuálního (poslední přeživší z následujících osob: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvláště vytvořené pro užití v audiovizuálním díle)
- počítání času – smrt 16.8.1980; počátek lhůty 1.1.1981, konec lhůty 31.12.2050
- zveřejnění díla v průběhu doby ochrany je rozhodné pro díla anonymní, pseudonymní a díla kolektivní; po uplynutí doby ochrany (§ 28 odst. 2 a 3) – právo zveřejnitelé – 25 let
- po uplynutí doby ochrany se dílo stává volným a každý jej může volně užít způsobem, který nesnižuje jeho hodnotu

● osobnostní práva

- zanikají smrtí autora (§ 11 odst. 4 AutZ); po smrti autora se mohou určitých práv (např. ochrana autorství, ochrana před zneuctěním díla) domáhat osoby autorovi blízké (manžel, děti, rodiče)

○ Zaměstnanecké dílo (§ 58 AutZ)

- **dílo vytvořené ke splnění povinností vyplývajících z pracovněprávního vztahu**
- **práva majetková vykonává zaměstnavatel – lze smluvně upravit odlišně**
- **zaměstnavatel může své právo postoupit jinému pouze při prodeji podniku, jinak potřebuje souhlas autora**
- **při zániku/smrti zaměstnavatele přechází oprávnění k výkonu majetkových práv zpět na autora**
- **jestliže zaměstnavatel nevykonává majetková práva vůbec nebo jen nedostatečně, může autor žádat o udělení licence**

○ Zaměstnanecké dílo (§ 58 AutZ)

- **osobnostní práva jsou omezena ve prospěch zaměstnavatele (pokud vykonává majetková práva k dílu)**
 - rozhodnutí o zveřejnění
 - zpracování
 - spojení s jiným dílem
 - dokončení
 - zařazení do díla souborného
 - uvádění díla pod zaměstnavatelovým jménem
- **právo autora na dodatečnou přiměřenou odměnu (§ 58 odst. 6 AutZ) – neplatí pro počítačové programy, databáze, kartografická díla**
- **počítačové programy, databáze a kartografická díla jsou vždy považována za díla zaměstnanecká, i když jsou vytvořena na objednávku**
- **po skončení pracovněprávního vztahu zůstávají práva a povinnosti zaměstnavatele i autora nedotčena**

○ Školní dílo (§ 60 AutZ)

- **dílo, vytvořené autorem v rámci výuky**
- **pokud chce škola dílo využívat, má právo za obvyklých podmínek právo na poskytnutí licence**
 - **pokud autor odmítá, musí se škola obrátit na soud, aby došlo k nahrazení projevu vůle**
- **autor školního díla může s dílem volně nakládat, není – li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy**
- **škola může požadovat, aby autor z výtěžků, které získal z licencování díla, přispěl k úhradě nákladů, které škola do jeho díla vložila**

- **Citační licence (§ 31 AutZ)**

- **(1) Do práva autorského nezasahuje ten, kdo**

a) užije v odůvodněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle,

b) užije výňatky z díla nebo drobná celá díla pro účely kritiky nebo recenze vztahující se k takovému dílu, vědecké či odborné tvorby a takové užití bude v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem,

c) užije dílo při vyučování pro ilustrační účel nebo při vědeckém výzkumu, jejichž účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, a nepřesáhne rozsah odpovídající sledovanému účelu;

vždy je však nutno uvést, je-li to možné, jméno autora, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, a dále název díla a pramen.

Děkuji za pozornost

Tento studijní materiál byl vytvořen jako výstup z projektu
č. CZ.1.07/2.4.00/12.0055.

